

**Školský vzdelávací program pre 4. ročník nižšieho sekundárneho
vzdelávania hudobného odboru,
predmet: Hra na trúbke**

Názov predmetu	Hra na trúbke
Ročník	štvrtý
Učebný plán	č. 12
Časový rozsah výučby	1.5 hod. týždenne – individuálne vyučovanie
Stupeň vzdelania	Nižšie sekundárne umelecké vzdelávanie
Názov ŠVP	Štátny vzdelávací program ZUŠ v SR
Názov ŠkVP	Školský vzdelávací program ZUŠ, Štefánikova 20, Michalovce, Iskrenie talentov
Forma štúdia	denná
Vyučovacia jazyk	slovenský
Spracoval	Pavol Hujdič
Koordinátor ŠkVP	Jozef Kolesár
Schválené dňa	29. júna 2014

Charakteristika vyučovacieho predmetu

Trúbka je plechový dychový nástroj. Uplatňuje sa v sólovej, komornej a orchestrálnej hre – dychové, jazzové, tanečné, komorné a symfonické orchestre. Štúdium hry na trúbke v ZUŠ poskytuje žiakom základy odborného hudobného vzdelania – primárne a nižšie sekundárne vzdelanie. Rozvíja hudobné zručnosti – technické, výrazové, vychováva amatérskeho interpreta hudby a poslucháča hudobných diel. Rozvoj kľúčových kompetencií absolventa ZUŠ pokračuje štúdiom na stredných školách typu konzervatória. Správnym a pravidelným cvičením žiak dosiahne schopnosť, ktorá mu umožní správnu interpretáciu skladieb rozmanitých žánrov a štýlových období.

Obsah predmetu zahŕňa hru z listu, komornú, súborovú a orchestrálnu hru, ako aj základy improvizácie a štúdium transpozície. Žiak ukončí štvrtý ročník koncertným vystúpením na internom koncerte PK dychových nástrojov. Učebná látka vyučovacieho predmetu je rozdelená do troch tematických celkov. V rámci nich žiak získa kompetencie v hre na trúbke pre štvrtý ročník.

Ciele vyučovacieho predmetu

Všeobecné ciele:

Neustále upevňovať a zdokonaľovať nátliskové schopnosti žiaka, zdokonaľovať dýchanie a fyzickú kondíciu, rozširovať tónový rozsah prehlbovať technické a výrazové schopnosti. Opakovať a v náročnejších variáciách precvičovať všetky už prebrané technické aj výrazové prvky a ich zvládnutie spájať s uvedenou hudobnou predstavou a teoretickými poznatkami. Rozvíjať schopnosť hry v dynamických odtieňoch, zvyšovať kvalitu tónu a jeho nasadenia, jeho priebeh doladenie a ukončenie.

Špecifické ciele:

Rozvíjať tempové metrické a rytmické cítenie žiaka a jeho zmysel pre základné agogické zmeny.

Vzdelávanie smeruje k tomu, aby žiaci dokázali:

- spoznať intonačný rozdiel medzi tónmi malé fis, c3,
- vysvetliť spôsob tvorenia vyšších a nižších tónov,
- riešiť problematiku vibrácie pier v tónovom rozsahu malé fis – c3,
- urobiť rozbor v činnosti dychu: rebrovo-bránicové dýchanie,
- Uviesť výhody a nevýhody pri použití tvrdého a mäkkého nátlaku,
- skomponovať a interpretovať jednoduchú skladbičku v tónovom rozsahu oktávy.

Kognitívna oblasť:

- pomenovať tóny hudobnej abecedy,
- Čítať notový zápis,
- určiť základné tempové kontrasty,
- vysvetliť dynamiku tónov.

Psychomotorická oblasť:

- synchronizovať tóny pri hre na trúbke so základnými metricko-rytmickými hodnotami,
- preukázať schopnosť použitia prstovej techniky pri rýchlejších tempách,
- usporiadať pravidelné dýchanie pri hre v hudobných skladbách

Afektívna oblasť:

- vystihnúť charakter danej hudobnej myšlienky v hudobnej skladbe,
- vybrať správny tón pre zvukomalebné hudobné skladby,
- priradiť vhodnú tónovú farbu, dynamiku a tempo pri hre skladieb veselých, smutných a pod.

Výchovno-vzdelávacie stratégie

Základné kľúčové kompetencie a spôsobilosti žiaka v štvrtom ročníku rozvíjame nasledovne:

1. Sociálno-komunikačné spôsobilosti

Vo vyučovanom predmete hra na trúbke využívame pre utváranie a rozvíjanie tejto kľúčovej kompetencie výchovné a vzdelávacie stratégie, ktoré smerujú k tomu, aby žiaci vedeli:

- kultúrne a súvisle sa vyjadrovať, používať základnú hudobnú a nástrojovú terminológiu primeranú veku a schopnostiam žiaka,
- aktívne počúvať, sústredene pracovať a náležite reagovať,
- uplatniť ústretovú komunikáciu pre vytváranie dobrých vzťahov so spolužiakmi, učiteľmi, rodičmi a ďalšími ľuďmi, s ktorými prichádzajú do kontaktu.

2. Spôsobilosti v oblasti matematického a prírodovedného myslenia

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci vedeli:

- rozvíjať schopnosť objavovať, pýtať sa a hľadať odpovede, ktoré vedú k systematizácii poznatkov,

- v každodenných situáciách mať schopnosť používať modely logického a priestorového myslenia a prezentácie:
 - interné a verejné žiacke koncerty,
 - interpretačná prehliadka v hre na dychové nástroje,
 - súťaže plechových dychových nástrojov.
- 3. Spôsobilosti v oblasti informačnej a komunikačnej technológie**

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci vedeli:

- samostatne vyhľadávať a efektívne využívať učebné a informatívne zdroje z internetu:
 - hudobné nahrávky z diel trúbkovej literatúry,
 - metodické poučenia pri nátskovej problematike,
 - selekcie z možností pri kúpe vhodného nástroja – trúbka B, C, piccola, krídlovka

4. Spôsobilosti učiť sa učiť sa

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci vedeli:

- spoľahlivo a úspešne zaznamenávať a zapamätávať si informácie, spomenúť si na ne a využívať ich pri praktickej zručnosti v hre na trúbke.

5. Spôsobilosť riešiť problémy

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci vedeli:

- hľadať a využívať rôzne informácie,
- skúšať viaceré možnosti riešenia problému,
- overovať správnosť riešenia a osvedčené postupy aplikovať pri podobných alebo nových problémoch.

6. Osobné, sociálne a občianske spôsobilosti

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci vedeli:

- vytvárať si pozitívny sebaobraz, ktorý podporuje sebadôveru a sebarozvoj,
- uvedomovať si svoje silné a slabé stránky ako svoje tvorivé a rozvojové možnosti,
- uvedomovať si svoje práva a povinnosti a aktívne ich realizovať,
- kontrolovať vlastné konanie a vedieť odhadnúť dôsledky svojich rozhodnutí a činov.

7. Spôsobilosť vnímať a chápať kultúru a vyjadrovať sa nástrojmi kultúry

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci vedeli:

- dokázať sa vyjadrovať na úrovni základnej kultúrnej gramotnosti prostredníctvom umeleckých a iných vyjadrovacích prostriedkov,
- rozvíjať schopnosť tvoriť a prijímať umenie,
- dokázať pomenovať druhy umenia, ich špecifické zákonitosti a vyjadrovacie prostriedky.

Stratégia vyučovania

Pri vyučovaní sa budú využívať nasledovné metódy a formy práce:

Názov tematického celku	Stratégia vyučovania	
	Metódy	Formy práce
1. Základy hry na nástroj	<ul style="list-style-type: none"> • motivačná – demonštrácia pomocou názornej ukážky – zoznámenie s nástrojom • metóda individuálneho prístupu • fixačná metóda – postoj pri hre, správne držanie nástroja, posadenie nátrubku na pery, dýchanie, nasadenie, tvorenie tónu • metóda viacnásobného opakovania 	<ul style="list-style-type: none"> • práca na vyučovacej hodiny • individuálny nácvik na časti vyučovacích hodín • domáca príprava na vyučovaciu hodinu
2. Hudobno-teoretické poznatky	<ul style="list-style-type: none"> • notopis • metricko-rytmické delenie 	<ul style="list-style-type: none"> • čítanie notového zápisu z hudobného materiálu • rytmizovanie modelov z danej hudobnej skladby
3. Hudobno-výrazové prostriedky	<ul style="list-style-type: none"> • metóda hry tenuto, staccato, legato • metóda dynamiky tónu v hudobnej skladbe 	<ul style="list-style-type: none"> • počúvanie hudobných nahrávok s pasážami danej problematiky • správna artikulácia v danej problematike • vhodná sila tónu v dynamickej škále

Učebné zdroje

Na podporu a aktiváciu vyučovania a učenia žiakov sa využijú nasledovné učebné zdroje:

Názov tematického celku	Odborná literatúra	Didaktická technika	Materiálne výučbové prostriedky	Ďalšie zdroje
1. Základy hry na nástroj	<ul style="list-style-type: none"> J. Kolář: Škola hry na trúbku 3. diel James Thompson: The Buzzing Book 	- videotechnika, CD, DVD, - zvukové pomôcky: typy nástrojov – trúbky v rôznom ladení	- zrkadlo	- internet
2. Hudobno-teoretické poznatky	<ul style="list-style-type: none"> D. Majdánková: Hudobná náuka, 1. diel 	- zobrazovacie zariadenia: interaktívna tabuľa	- magnetická tabuľa - interaktívna tabuľa	- knižnica
3. Hudobno-výrazové prostriedky	<ul style="list-style-type: none"> I.Kopáčik: Etudy pre trúbku J.B.Arban: Vyber etud M.Schlossberg Škola hry na trubku 	- videotechnika, CD, DVD - zvukové pomôcky: typy nástrojov – trúbky v rôznom ladení	- typy nástrojov – trúbky v rôznom ladení: B, C, Es	internet

Kritéria hodnotenia absolventskej skúšky:

Výborný - plynulá hra naspamäť, v požadovanom tempe, rytme, technicky vyrovnaná, vyjadrenie obsahu skladieb, dodržanie štýlovej interpretácie, náročnosť programu zodpovedá učebným osnovám

Chváľitebný - plynulá hra skladieb, v primeranom tempe, priblíženie sa obsahovému a štýlovému vyjadreniu skladby, hra naspamäť nie podmienkou, náročnosť skladieb zodpovedá učebným osnovám, alebo časť repertoáru je menej náročná

Uspokojivý - hra z nôt bez primeraného obsahu, štýlu, tempa, náročnosť skladieb nezodpovedá učebným osnovám

Neuspokojivý - hra z nôt, nedodržanie notového a rytmického zápisu, neúplná hra skladieb alebo len časť skladby, program nezodpovedá učebným osnovám

Profil absolventa sekundárneho umeleckého vzdelávania

Absolvent sekundárneho základného umeleckého vzdelania v hre na dychových nástrojoch podáva poloprofesionálne umelecké výkony v praxi najčastejšie ako člen komorných zoskupení vážnej i populárnej hudby, ako korepetítor, tiež ako sólista, pozná a primerane uplatňuje technické, výrazové a vyjadrovacie prostriedky hry na klávesové nástroje. Má vedomosti z dejín hudby a literatúry dychových nástrojov, dokáže odborne vyjadriť svoj umelecký názor, pozná historické a estetické zákonitosti umenia, hudobné diela dokáže interpretovať podľa štýlových období.

Má vedomosť o harmónii, kontrapunkte, hudobných formách a hudobných druhoch, o hudobných nástrojoch, vie analyzovať hudobné diela a túto analýzu zužitkovať pri tvorbe osobitej interpretácie. Úroveň rozvinutosti kľúčových spôsobilostí, ktoré žiaci dosiahnu v závere sekundárneho základného umeleckého vzdelania, nie je ukončená.

Obsah vzdelávania

TEMATICKÝ CELOK	KOMPETENCIE	VÝKONOVÉ ŠTANDARDY	KRITÉRIA HODNOTENIA	METÓDY A PROSTRIEDKY HODNOTENIA
1. Základy hry na nástroj	Učiť žiaka zdokonaľovať správne návyky pri hre na trúbke: <ul style="list-style-type: none"> • správny postoj • držanie nástroja • dýchanie • nasadenie • tvorenie tónu • nasadenie nátrubku na pery 	Žiak si má osvojiť: správny postoj pri hre: <ul style="list-style-type: none"> • držanie nástroja • uvoľnené zápästia • rebrovo-bránicové dýchanie • vibrácia pier, perný otvor • osadenie nátrubku na pery: 1/3 hore, 2/3 dole 	Žiak zvládol: základné návyky pri hre: <ul style="list-style-type: none"> • postoj • držanie nástroja • dýchanie • tvorenie tónu • osadenie nátrubku na pery 	<ul style="list-style-type: none"> • práca na vyučovacej hodine • domáca úloha zameraná na precvičovanie základných návykov pri hre na trúbke • pochvala, povzbudenie, kritika • autoevalvácia • motivácia prostredníctvom úspešných žiackych vzorov • triedna besiedka, interný koncert, kultúrne vystúpenie, verejný koncert
2. Hudobno-teoretické poznatky	Učiť žiaka ovládať: <ul style="list-style-type: none"> • hudobnú transpozície • notopis • základné metricko-rytmické delenie 	Žiak si má osvojiť: <ul style="list-style-type: none"> • pomenovať tóny hudobnej abecedy • čítať notový zápis a jeho aplikácia pri hre na trúbke 	Žiak zvládol: <ul style="list-style-type: none"> • pomenovanie tónov hudobnej abecedy • čítanie notového zápisu 	<ul style="list-style-type: none"> • práca na vyučovacej hodine • domáca úloha zameraná na precvičovanie hudobného zápisu

		<ul style="list-style-type: none"> • synchronizovať tóny pri hre na trúbke so základnými metricko-rytmickými hodnotami 	<ul style="list-style-type: none"> • zapojenie metricko-rytmických hodnôt do hry na trúbke 	<ul style="list-style-type: none"> • pochvala, povzbudenie, kritika • sebahodnotenie
3. Hudobno-výrazové prostriedky	<p>Učiť žiaka ovládať:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteristiku tónu • silu tónu: dynamika • rozoznávanie intervalových vzdialeností medzi tónmi: výška tónov • rozoznávanie rôznych farieb tónov podľa typov trúbok: tempo sledu tónov 	<p>Žiak si má osvojiť: rozlíšiť na tóne jeho:</p> <ul style="list-style-type: none"> • silu, dynamické rozdiely: <ul style="list-style-type: none"> - piano - mezzoforte - forte • výšku: intervalové vzdialenosti medzi tónmi • farbu: použiť rôzne typy trúbky, tempo v danej skladbe 	<p>Žiak zvládol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozlíšenie základných tónových vlastností: <ul style="list-style-type: none"> - výška - sila - farba 	<ul style="list-style-type: none"> • práca na vyučovacej hodine • domáca úloha zameraná na precvičovanie použitia základných tónových vlastností pri hre na trúbke • pochvala, povzbudenie, kritika • autoevalvácia • motivácia prostredníctvom úspešných žiackych vzorov • triedne besiedky, interný koncert, kultúrne vystúpenie, verejný koncert